

אי שש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל

רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ז' תמוז תשע"ג: הדלקת נרות: ירושלים 10: 7: תל-אביב: 26: 7: חיפה: 19: 7: מוצאי שבת: ירושלים: 29: 8: תל-אביב: 31: 8: חיפה: 33: 8: ר"ת: 03: 9:

פרשת חוקת

הכרת הטוב

להכיר טובה למטיבו ולא להיות כפוי טובה ח"ו!

נלמד מהפסוק: "ונפשנו קצה בלחם הקלוקל" (פרק כא-ה)

ואמרו חז"ל: אמר להם משה לישראל [הנכם] כפויי טובה... [רש"י: אינן מכירין טובה לבעלים] דכתיב "ונפשנו קצה בלחם הקלוקל" ופירש רש"י: קל הוא המן ומפני שהיה נבלע בכל אבריהם ואינם יוצאין לחוץ, קראוהו קלוקל ורגנו על כך. והיא היתה להם טובה גדולה, שלא היו צריכים לטרוח ולצאת שלוש פרסאות לפנות עכ"ל/ (ע"ז ה:). ולהלן אומר הכתוב: "וישלח ה' בעם את הנחשים וינשכו את העם" (כא-ו) ופירש רש"י: יבוא נחש שכל המינין נטעמין לו טעם אחד (טעם עפר), ויפרע מכפויי טובה שדבר אחד משתנה להם לכמה טעמים.

עוד אמרו חז"ל (שם) שישראל נקראו כפויי טובה על כך שכאשר אמר הקב"ה "מי יתן והיה לבבם ליראה אותי" לא אמרו "תן אותה", ולכאורה טעון ביאור: מדוע קרא לישראל כפויי טובה על כך שלא אמרו "תן אותה לנו לב ליראה את ה'" מה המנעות מהבקשה הזו שייכת לכפיות טובה?

וביארנו התוספות: "לכך קראום כפויי טובה שלא רצו לומר "אתה תן" לפי שלא היו רוצים להחזיק לו טובה בכך" כלומר: הסיבה שלא ביקשו "אתה תן", משום שידעו שאם יקבלו הרי יצטרכו להכיר טובה על כך, ומשם שלא רצו להכיר טובה, לכן נמנעו מלבקש.

והקשה הריא"ף על דברי התוספות: מדוע לפי פירושם קראם "כפויי טובה" על כך שנמנעו מלבקש, הרי כפוי טובה נקרא מי שקיבל טובה וכפר בה, אך לא מי שנמנע מראש לבקש ולקבל את הטובה! והמהרש"א ביאר שלא ראו בזה כל טובה. וגם לפי פירוש זה צ"ע דעדיין לא שייך לקרוא ע"ז "כפויי טובה".

אלא כוונת התוספות לתרץ - לדעת הריא"ף - שעובדה זו שלא רצו לבקש כדי שלא יצטרכו להכיר טובה, זוהי גופא הוכחה שהם כפויי טובה, אך לא על טובה זו, אלא על כל הטובות שקיבלו מהש"ת עד עתה, בכך שמראים כאילו זו הטובה היחידה שיצטרכו להכיר בה וזו בעיה בשבילם, שכן אם היו מכירים בכל הטובות שקיבלו, מה להם לחשוש מלהכיר טובה גם על זו.

אך עדיין הקשו המפרשים מה שייך לבקש "תן אותה" שיהיה להם לב ליראה את ה', הרי כבר קבעו חז"ל "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים"! ותירץ המהרש"א שאף שיראת שמים תלוי באדם אך עכ"פ "פשיטא דביד הקב"ה להטות לב בני אדם לטובה"

ודבריו עדיין טעונים ביאור, שאם כן, נמצא שיראת שמים תלוי עכ"פ גם בידי שמים, ומפשטות לשון חז"ל משמע שיראת שמים תלוי בבחירת האדם בלבד!:

אלא צריך לומר בביאור הדברים עפ"י משי"כ (בספרנו איש לרעהו שמות - כו) שמה שאמרו "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" נסוב על בחירת ההחלטה הטובה בלבד, ואילו כל המעשה הטוב כתוצאה מכך, הוא ממילא תלוי כבר רק בסיוע שמימי. נמצא לפי"ז שעצם הבקשה "תן אותה" היא עצמה הבחירה הטובה של אותה "יראת שמים" התלויה באדם בלבד, ואילו נתינת הלב משמים ליראה את ה', זה כבר כתוצאה מהבחירה הטובה שבאה לידי ביטוי בבקשה. וזה כבר בידי שמים.

"עשיתי בשלימות המוטל עלי..."

כאשר ביקר הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל באירופה והוא כבן שבעים וחמש שנה, זקן ותשוש, אירע ובדרך הילוכו ברחוב מעד ונפל. וכך אירע גם ביום שלמחרת בהיותו בחדרו. הוא נתקל ונפל על הארץ.

"למה נפלתי?! שאל רבי שלום את עצמו ואת מלווי שוב ושוב. שאלה זו הציקה לו מאד ולא עזרו כל ההסברים כי בעולמם של מבוגרים הנפילה מצויה. הדברים לא נקלטו באזניו.

לפתע קם על רגליו ואמר: "אני הולך להתייעץ עם הצדיק ממנציסטר רבי יהודה סגל". חלפה שעה ורבי שלום הודיע חגיגות: "החלטנו יחד עם רבי יהודה סגל שהנפילה נגרמה עקב חסרון ב"הכרת הטוב". בימים אלו, מתקיימת בארה"ב שמחת נישואין של בן אחד ממכרי, יהודי שהתחסד עמי רבות, האיש ביקש ממני מספר פעמים שאבוא להשתתף בשמחתו, ולא נעניתי לו, כוחותי הדלים מנעו ממני להסכים ולהטלטל עד ארה"ב אבל "הכרת הטוב" מה היא עליה. הכרת הטוב! הייתי צריך לנסוע!...

הודיע, איפוא, רבי שלום נחרצות שהוא נוסע לאמריקה. "מחר ה"שבע ברכות" האחרון ועלי לנסוע לאמריקה!" רבי שלום ביקש להודיע טלפונית שהוא מגיע. הוא ארז מזוודה קטנה ויצא לדרך.

ואכן הספיק רבי שלום לשמח את החתן ואת אבי החתן ונסך אהבת תורה ויראת שמים במאות המשתתפים שנכחו שם, וכששב ללונדון נזקק למנוחה בת כמה ימים... אך רוחו היתה עליזה ביותר. הוא חש נקיון פנימי: "עשיתי מה שהיה מוטל עלי, בשלימות!"

קול חוצב

עלון השבוע פרשת חקת הוקדש לעילוי נשמת
ר' אהרן יעקב בן ר' אליעזר קורנוזר ז"ל

נלב"ע ז' תמוז תשס"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

להשכין אחוה ושלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו!

נלמד מהפסוק "ויבכו את אהרן שלושים יום כל בית ישראל" (פרק כ-כט)

ואילו במיתת משה רבינו נאמר: "ויבכו בני ישראל את משה" (דברים לד-ח). מדוע לא נאמר "כל בית ישראל" כשם שנאמר אצל אהרן? אלא, מפרש רש"י הטעם, משם שעל משה בכו בני ישראל - רק הזכרים, ואילו על אהרן, מתוך שהיה רודף שלום ונותן שלום ומטיל אהבה בין איש לרעהו ובין אשה לבעלה, בכו "כל בית ישראל". זכרים ונקבות.

"הבאת שלום" הוא חסד שונה משאר חסדים

אמרו חז"ל (אבות דר"נ פי"ב ה"א): רודף שלום כיצד? מלמד שיהא אדם רודף שלום בישראל בין כל אחד ואחד, כדרך שהיה אהרן רודף שלום בישראל בין כל אחד ואחד, שנאמר "סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו".

וכן אמרו חז"ל (במסכת כלה): גדול הוא השלום שהרי אהרן הכהן לא נשתבח אלא בשביל השלום שהיה אוהב שלום ורודף שלום ומקדים שלום ומשיב שלום שנאמר "בשלום ובמישור הלך אתי", מלמד כשהיה רואה שני בני אדם שונאין זה את זה, הולך אצל אחד מהן ואומר לו למה שונא אתה את פלוני, כבר בא אלי לביתי ונשתטח לפני ואמר לי חטאתי לפלוני לך ופייס עליו. ומניח לזה והולך אצל השני ואומר לו כראשון, והיה משיב שלום ואהבה ורעות בין אדם לחברו ורבים השיב מעוין.

לפי"ז, יאירו לנו דברי המשנה (פאה פ"א מ"א): "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא: כיבוד אב ואם וגמילות חסדים... והבאת שלום בין אדם לחברו..."

והקשה התפארת ישראל: הרי הבאת שלום הוא גם עשיית חסד ומדוע לא נכלל כבר ב"גמילות חסדים"? ותיירך: הבאת שלום, שלא כמו גמילות חסדים, הוא חסד שראוי לעשותו גם אם שני הצדדים אינם מעוניינים שיעשו שלום ביניהם, יש לטרוח ולפתותם להשלים ביניהם כפי שהיה עושה אהרן הכהן.

כיצד צריך להיות בית שהשכינה שורה בו?

באחת משיחותיו של המשגיח דקמניץ הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, הביא ראייה מקורית מחז"ל עד כמה חשוב וחיוני ל"שלום בית" שלא תהיה קפידא כל שהיא, אף כחוט השערה, בין הבעל לאשה: אחרי שרחל אמנו היתה עקרה שנים רבות נולד לה בן שקראתו יוסף "כי אסף ה' את חרפתיי". ופירש רש"י: שאם ישאל [יעקב] מי שיבר כלי זה, יהיה לה במי לתלות את סרחונה, שלא היא שיברה אלא הבן שבר.

והדברים מפליאים: כלום על דבר פגוט כזה צריכה להיות השמחה הגדולה בלידת הבן שכה ציפתה לו?! זאת ועוד: כלום יעלה על הדעת שיעקב יקפיד על זוטות כאלו, עד כדי לתלות את כל השמחה בכך שיעקב לא יקפיד עליה...!?

אלא לימדונו חז"ל בזה, כיצד צריך להיות בית שהשכינה שורה בו. ומכיון שטבע האדם להקפיד הקפדה מסויימת כשנשבר כלי בבית [ובמיוחד צדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם, ולכן חזר יעקב על פכים קטנים], ואף שבדרגתו של יעקב אין זה נחשב כהקפדה. בכ"ז נקודה מזערית יש כאן. לפיכך שמחה רחל כי מעתה לא תהיה אפילו נקודה מזערית כזו של "פירוד" בינה לבין יעקב, במקרה שישבר כלי. כי שלום צריך להיות בשלימות. ועל כך הביעה רחל את שמחתה.

פעמים יש עשן בלי אש...

ביושר מדותיו הטובות, בנעימות הנהגתו וחכמתו הרבה, היה הגאון מטשיבין - רבי דב בעריש ווייזנפלד זצ"ל מפשר פעמים רבות, מפג מתיוחויות ומצליח להשכין שלום בצורה מיוחדת. רבות תרמה לכך העובדה שהיה מקובל על הכל כגדול הדור ואיש האמת.

פעם באו אליו כמה עסקנים בכדי ש"יפשר" בין שני אדמוריים גדולי עולם. רבי דב בעריש ידע נאמנה שבין שני האדמוריים הללו אין מה לפשר, כי מעולם לא היתה ביניהם מחלוקת, וכל המחלוקת הינה בין החסידים, ולכן ביקש מהם לא לדבר על כך כלום.

למחרת סיפר רבי דב בעריש לתלמידו הגר"י רבינוביץ זצ"ל על ביקורם של "מלאכי השלום" אצלו, והוסיף שבהיותם אצלו נזכר באמרה של הגאון רבי מרדכי בנעט מניקלשבורג זצ"ל שפירש את דברי הגמרא (ברכות נו:): הרואה קדירה בחלום, יצפה לשלום. ולכאורה מה ענין קדירה לשלום?

אלא, משום שהקדירה מבדילה בין האש למים שבתוכה, ושניהם חיים בשלום, ואדרבה מועילים אחד לשני, שהאש מחממת את המים, אבל כל זה כאשר ישנה אש, אבל כאשר האש אינה אלא עשן, התוצאה תהיה סיר מפויח ומפוחם, והמים לא יתבשלו.

"כמו כן כאן" - הפטיר רבי דב בעריש - "בין הצדיקים עצמם אין שום וויכוח והכל עשן, ולכן אין מה לעשות שלום ביניהם."

ואמנם היו פעמים שהיה צריך לפשר באמת בין שני צדדים, או-אז היה רבי דב בעריש עושה זאת בנועם ובחכמה, וכאותו מעשה בשני מחותנים שפרץ ביניהם ויכוח חריף. הסכימו שניהם שהרב מטשיבין הוא שיכריע בעיניהם. הם נכנסו למעונו ולא ידעו איך לפתוח. ניתן היה לחתוך את המתח בסכין...

פתח רבי דב בעריש ואמר בחיך: "למעשה, כפי שאני מבין, ניתן יהיה להגיש בסעודת הנישואין סעודת בשר בחלב"..." "מדוע"? - התפלאו השנים. "משום המבואר בהלכה ששני אויבים רשאים לאכול בשר וחלב על שולחן אחד! שכן אין חשש שהמאכלים יתערבו", ההערה המחוייכת הזו שברה את הקרח, ומיני אז השיחה היתה עניינית ויושרו ההדורים.

שר התורה

למען השלום...

סיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א על אשה אחת שבאה לפני הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א והתלוננה בפניו שהיא מאוכזבת מבעלה מאד משום שלפני חתונתם שמעה עליו דברים נפלאים על שקידתו הרבה בתורה וכו', ואילו עכשיו נוכחת לראות שלא מיניה ולא מקצתיה, ועל כן ברצונה להתגרש...

השיב לה רבי ניסים תוך כדי דיבור: ואם אקבע ללמוד בחברותא עם בעלך האם תסכימי להשאר עמו ולא להתגרש?

האשה המופתעת השיבה מיד בחיוב. הנה כי כן, אף שסדר יומו של רבי ניסים עמוס ביותר, כידוע, בכ"ז למען השכנת שלום לא היסס מליטול לעצמו חברותא חדשה עם כל הקושי הכרוך בכך.

"סגולה" לשלום בית...

סיפר הגר"י גלינסקי שליט"א: הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ראה פעם אברך הממהר במוצאי שבת קודש לקפל את תליתו, כסגולה לשלום בית.

נענה רבי חיים ואמר לו באירוניה: "יש לי סגולה טובה יותר לשלום בית, ובדוקה בהרבה: את השרוולים תקפל, ותתחיל להדיח את כלי השבת שבכיוור"..."

הגדת

המצער את חברו עליו לפייסו ולבקש סליחתו!

נלמד מהפסוק: "ויאמרו חטאנו כי דיברנו בה' ובך התפלל אל ה'... ויתפלל משה בעד העם" (פרק כא-ז)

ו**כתב רש"י**: מכאן למי שמבקשים ממנו מחילה שלא יהא אכזרי מלמחול. ואמרו חז"ל במדרש: "ידעו שדברו במשה ונשתטחו לפניו ואמרו התפלל אל ה' ויסר מעלינו את הנחש - "ויתפלל" - להודיעך ענוותנותו של משה שלא נשתהה לבקש עליהם רחמים, ולהודיע כח התשובה, כיון שאמרו חטאנו מייד נתרצה להם שאין המוחל נעשה אכזרי. וכן הוא אומר "ויתפלל אברהם אל האלוקים וירפא אלוקים את אבימלך".

מעשה היה באדם שהוציא שטר חוב על חברו ותבע אותו בסכום הכתוב בשטר. אך הנתבע ניסה להתחמק מחובו בטענות שונות ומשונות עד שהתובע כעס עליו כעס גדול ומתוך כעסו הכריז התובע שלוש פעמים: "אני מוחל לך על כל החוב ואיני מבקש אפילו פרוטה אחת והא לך השטר והנך רשאי לקורעו כרצונך. ואולם אחרי כמה ימים חזר התובע לתבוע את חובו בטענה שמחילתו היתה מחמת הכעס ולא מחל בלב שלם. היאך נדון מחילה זו, האם נחשבת כמחילה באונס ולא הוי מחילה, או שהחוב מחול?

בשו"ת רע"א (ח"מ ס' ה) דן בשאלה זו, ולדעתו נחשב שהתובע מחל על החוב ואין בטענותיו כלום. כיון שאמר בפירוש שמוחל ואף אחד לא כפה אותו להגיד כן. ובאמת מצינו פלוגתא בנידון זה האם מחילה כעס נחשבת מחילה או לא (עיין בשו"ת **חתם סופר** ח"מ ס' קל)

אין ספק שגם בקשת הסליחה, כמו גם המחילה, צריכים להיות אמתיים ומכל הלב. וכפי שידוע בשם גדולי וצדיקי הדורות שהיו תמהים על צורת בקשת הסליחה וכן על השבת המחילה הנהוגים אצל המון העם, שנעשים כהרף עין ללא התבוננות וכוונת הלב ומי יודע אם אין בכך משום החטאת המטרה.

רמז נאה מצא לכך הגה"צ **רבי משה אהרן שטרן** זצ"ל: נאמר בתורה "ויאמר ה' סלחתי כדברך" ללמדנו שה"סלחתי" היא "כדברך", היינו, שהסליחה היא בדיוק כפי דיבורו של האדם המבקש, אם בקשת הסליחה היא רק מן השפה ולחוץ, הרי שגם המחילה כך. ואם בקשת הסליחה אמיתית היא מכל הלב, גם המחילה בשלימות.

"עד שיפייס את חברו"...

אחד מותלמידי ישיבת "פורת יוסף" התברך בכשרון מיוחד להבנת הזולת, על כן כאשר אירעה איזו שהיא תקלה ביחסי אנוש, היו פונים אליו והוא היה מיישב את ההדורים על הצד היותר טוב.

יום אחד פנה אליו תלמיד חכם חשוב מלומדי הישיבה והתלונן על תלמיד מאחת הישיבות כי הלה העליבו קשות, מיד התחילו גישושים של תיווך בין השנים כדי להשלים ביניהם. הסתובב אותו אברך מומחה ליחסי אנוש, בין המעליב והנעלב אך לא הצליח לפייס ביניהם. הנעלב לא הסכים בשום פנים ואופן לסלוח לרעהו.

בלית ברירה נאלצו לערב בדבר את ראש הישיבה הגאון **רבי עזרא עטיה** זצ"ל שניסה לשכנע את הנעלב להעביר על מדותיו וכך אמר לו: בני! הדמה למדותיו של הקב"ה, מה הוא רחום אף אתה רחום, מה הוא חנון אף אתה חנון".

ואולם הנעלב נשאר בשלו: "הוא העליב אותי כל כך, איני יכול לסלוח לו!" ניסה רבי עזרא להפיס את דעתו בסיפור מעשה שהיה: "מעשה ברב אחד שאנשים לא כיבדו אותו כלל. התפלל הרב להקב"ה שיתן בלב האנשים שיכבדו אותו. ואכן חל לפתע מפנה, ואנשים החלו לחלוק לו כבוד. אך לא חלף זמן רב והרב ההוא נפטר". בסיפור זה ביקש רבי עזרא להראות עד כמה רחוקים אנו מלהבין מה מגיע לנו בעולם הזה, והכל בא בחשבון...

ואולם הנעלב עדיין לא השתכנע. העלבון שהוא חש עדיין צורב. הוא הביע שוב את טענותיו כלפי המעליב והתבטא בין היתר: "אני עשיתי לו חסד והוא העליב אותי!"

כאשר שמע רבי עזרא משפט זה, קם על רגליו והצהיר: "אם כן, אני חוזר בי מדברי. אתה צודק". ואז קרא רבי עזרא למעליב ותבע ממנו בתוקף שיפייס את אותו ת"ח ויבקש ממנו מחילה. כאשר נוכח רבי עזרא לדעת כי נכלל בעלבון "כפיות טובה" הקפיד על כך מאד.

המורה

ניחום ועידוד לרעהו

לנחם ולעודד הזולת השרוי בצער ובדאגה ולחזק את רוחו!

נלמד מהפסוק: "קח את אהרן ואת אלעזר בנו" (פרק כ-כה)

ו**כתב רש"י**: "קח את אהרן - בדברי ניחומים. אמור לו אשריך שתראה כתרך נתן לבנדך מה שאין אני זכאי לכך. עכ"ל. למדנו הנהגת מדותיו של הקב"ה עם אהרן לנחמו בשעתו הקשה. הנהגה זו מחייבת אותנו, מתוך חובת ההתדבקות במדותיו וההליכה בדרכיו של הקב"ה לעודד לחזק ולנחם את חברנו בשעה שדואג ומצטער. ואף זה נכלל במצוות הצדקה והחסד כמו שכתב החינוך (במצוה תעט).

כתב החפץ חיים (בספרו **אהבת חסד** - ח"ג פ"ח): אם רואה בחברו שהוא עצוב מפני דלותו או מאיזה צרה ח"ו, מצוה לדבר על לבו ולהפיגו מדאגתו. וזה נכלל בגמילות חסדים וכמו שכתב **רבינו יונה** (באגרת התשובה) שאפילו אם דל הוא ואין ידו משגת לעסוק בגמילות חסדים ממש, מכל מקום, יוכל להשיג מדה הטובה הזו בלא כסף, על ידי שידבר על לבו של העני והמדוכא וינחמנו בעצבון לבו.

וכך מפרש הגר"א את הפסוק: "דאגה בלב איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה" (משלי יב-כה): כאשר האדם בדאגה, הדאגה משפילה את הלב, אך מי שבא ומדבר אליו דברים טובים ותנחומים ישמחו הדברים את לבו".

ומובא בספר **מעלות המדות**: כל דיבור של חסד, אף שאין בו מעשה, הכל נכתב לפני המקום ועולה לו לחשבון מצוה שנאמר (מלאכי ג-טז) "ויכתב ספר זכרון לפנינו ליראי ה' ולחושבי שמו".

תורת חסד על לשונו...

סיפר אחד ממקורבי החזון איש: פעם ישבנו בחדרו של **החזון איש** והנהגה אשה נצולת שואה דופקת בדלת. רבי דוד פרנקל זצ"ל פתח לה את הדלת ואמר לה שהיות ואחותו של החזון איש אינה נמצאת במקום, אין עתה אפשרות להכניס נשים.

הדברים הגיעו לאזנו של החזון איש שהיה רכון על ספריו. הוא ביקש מרבי דוד שיכניס את האשה. אך היא כבר עזבה את המקום ורבי דוד רץ אחריה לקרוא לה. שפכה האשה את מר ליבה לפני החזו"א בבכיות נוראות על מאורעות השואה שעברו עליה, והחזו"א ניחמה בדברים. חזרה האשה והמשיכה לתנות עוד את צרותיה בדברים שיצאו מלב נשבר ונדכה, ושוב ניחמה החזו"א בדברים היוצאים מן הלב, וכך חזר המראה על עצמו שלוש פעמים.

כשיצאה האשה לדרכה מאוששת ורגועה, הזכיר החזו"א את דברי חז"ל (במסכת שמחות פ"ח) על ר' ישמעאל שהיה בוכה "על שאנו נהרגין כשופכי דמים וכמחללי שבת" ואמר לו רשב"ג: "שמא בשעודה היה יושב ובאה אשה ושאלה... ואמר לה שמע ישן הוא והתורה אמרה "אם עתה תענה אותו"..." עי"ש **מעשה איש**

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו - סיפורים בני זמננו

"זהי דן"

ערב שבת קודש חול המועד פסח תשע"ג.

בדיוק שעה לפני 'זמן הדלקת נרות' נשמעה הצפירה המסורתית. בשנייה הראשונה נלחצתי, הבית לא היה מוכן - וודאי שלא נרות השבת! אך מיד תפסתי שמדובר בטעות, נותרה עוד שעה שלימה עד לזמן הנכון - אוכל להמשיך ולהתארגן.

זו פעם ראשונה שמתרחשת כזו תקלה, ניסיתי להבין מה קרה ואז קלטתי: כנראה שמי שמפעיל את האזעקה נסע לשבת חוה"מ - כפי שאלפים בפרויקט המגורים בו אני מתגורר נוהגים לעשות. מכיוון שהחליט לנסוע כיוון את הצופר על שעות שבת - אך שכח לקחת בחשבון שבלי לשישי האחרון הוחלף השעון מישעון חורף לישעון קיץ - כך שהזמן זו בשעה קדימה. ואולי, אולי הוא נשאר לשבות בבית - אך פשוט לא עדכן את השעון שלו לשעון קיץ? גם זו אפשרות.

היה ברור לי שהטעות קשורה להנהגת שעון קיץ בלילה החולף, מכיוון שהצפירה הקדימה את עצמה בשעה בדיוק - לא פחות ולא יותר!

* * *

חלפו עוד כמה שניות וטרונייה התעוררה בליבי. עיר מגורי הינה מעורבת, מתגוררים בה מכל המינים והסוגים - מחובשי כיפות ועד חובשי כיפת שמים. אנחנו אמנם לא מסתמכים על הצפירה כדי לקבוע על פיה את זמני כניסת השבת, אך ישנם יהודים רבים שלא בקיאים במושגים של 'שקיעה' 'זמן כניסת השבת' וכדו'. עבורם השבת מתחילה עם הצפירה ומסתיימת "כשבחוץ נהיה חושך".

סברתי שעבורם יכולה הקדמת הצפירה בשעה שלימה להוות מכשול - בצורה כזו או אחרת - ואמרתי בקול שלעניות דעתי היה צריך מפעיל הצופר לגלות יתר אחריות בתפקידו.

* * *

כמעט שלושה חודשים חלפו מחג הפסח, אך ריח הניקיון האביבי עדיין מכה בנחיריי. לצד כל הלבן הבוהק שעוטף את בתי היהודים בחג הפסח, התווסף לנו השנה קומקום חדש בסגנון עתיק.

מידי שנה, בערב פסח, מזכירה לי רעייתי שאין לנו "סמבור" - כלי למים חמים אותו מניחים על הגז. באזור מגורנו לא נמכרים הסמבורים המסורתיים מהם שתו מים חמים בשבתות אבותינו ואבות אבותינו. כיון שכן אנו מאלתרים מידי שנה איזה פתרון, שיספק מים חמים לקפה הבוקר שלנו ולבקבוקי הלילה של צאצאינו...

אך השנה קבעה אשתי: די! צריך לקנות משהו נורמלי - גם

אם זה אמור לשמש אותנו שבת אחת בשנה בלבד. שיננתי לעצמי שהוצאות שבת ויו"ט לא כלולים ב"תקציב השנתי" ומיהרתי לחנות השכונתית. כפי שציננתי אני לא מתגורר בירושלים או בני ברק, אלא באחד הפרויקטים החדשים. אין לנו פה לא את "רבי עקיבא" וגם לא את "גאולה".

ההיצע של החנות היה דל: קומקום מדגם אחד בלבד שכמובן "מייד אין ציינה" אך העיצוב המסורתי שלו דווקא שבה את ליבי. הוא הזכיר לי את הקומקומים הישנים שהייתי רואה אצל הדודות הזקנות, מהם היו מוזגות את כוס התה לפני שפתחו בסיפור ארוך ארוך על הדודה הזקנה שלהן.

נפרדתי מהשטרות שהמוכר דרש עבור הקומקום המעוצב ופניתי להגעתל וטבילת כלים.

* * *

באותו ערב שבת (שלושה חודשים אחר חג הפסח) בו נשמעה הצפירה המוקדמת, נכנסתי למטבח והרגשתי שהצופר נשמע שם חזק יותר מביתר חלקי הבית. סקרנותי הובילה אותי לגלות הסבר לתופעה החדשה, ואז הבחנתי שהצפירה בוקעת מה...קומקום!

היצרן הסיני תקע צופר קטנטן בפתחי יציאת האדים הממוקמים במכסה הסיר, כך שהצופר המרעיד לא הגיע מהרמקולים השכונתיים אלא מהקומקום הקטן שלי!

כאשר רכשתי את הקומקום לא העליתי על דעתי שיש לו צופר - פטנט אותו אני זוכר רק מימי ילדותי הרחוקים.

כמובן ששוב לא היה לי מה להעיר בנוגע למפעיל הצופר השכונתי. הוא לא הקדים את הצפירה בשעה. הוא לא התבלבל מהחלפת שעון חורף לקיץ. הכל דמיון פורח שלי.

* * *

מדוע עדיין מהדהדת בראשי האפיזודה הלא חשובה הזו?

למה אני בכלל מספר לכם עליה?!

אגלה לכם את הסיבה: מיד לאחר שהתברר לי שהצפירה מגיעה מהקומקום, בישרתי את התגלית לאשתי וילדיי שפרצו בצחוק - מלבד ילד אחד ששאל:

אז אבא; למה האשמת את מפעיל הצופר?!

השאלה חוצבה כולה ממאה אחוז תום ילדות - ואני כל כך התביישתי מעצמי!

נשלח ע"י ש.ה. - בית שמש

הליגה למלחמה בשחפת ובמחלות ריאה בישראל - סניף ירושלים ע"ר

רח' שרי ישראל 5 ת.ד. 1008 ירושלים טל: 02-5380936 פקס: 02-5375618

את רב המכר של 'אלן קאר' - 'הדרך הקלה להפסיק לעשן', אפשר להשיג עכשיו במחיר מסובסד. לבירור מוקד מכירה הקרוב לביתך: 02-5380936

ירושלים - הפצה מרכזית:		02-5380936
בית וגן:	יוסף כהן-רח' מיכלין	
בית שמש - הקריה החרדית:	02-9919377	
רמת ב"ש א' (מ. מסחרי):	05276-31125	
מודיעין עילית - קרית ספר:	05731-34537	
- ברקפלד:	05276-36591	
ביתר עילית:	05484-18490	
בני ברק:	03-9340839	
	05484-86355	
פתח תקוה:	052-3252584	

דרושים מתנדבים נוספים ברחבי הארץ, (בפרט באזור בני ברק) להפצה בביתם ללא כוונת רווח